

КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Пехтерева В.В.
викладач кафедри менеджмент організацій,
Автомобільно-дорожній інститут ДонНТУ

У статті розглядається концепція формування стратегії управління економічною ефективністю інженерно-технічного забезпечення промислового підприємства, система оцінних показників, які адекватно описують поточний економічний стан із урахуванням ринкових чинників, що дозволяє оптимізувати процеси підготовки управлінських рішень з підвищення ефективності функціонування об'єктів інженерно-технічного забезпечення в умовах розвитку підприємства.

В статье рассматривается концепция формирования стратегии управления экономической эффективностью инженерно-технического обеспечения промышленного предприятия, система оценочных показателей, которые адекватно описывают текущее экономическое состояние с учетом рыночных факторов, что позволяет оптимизировать процессы подготовки управленческих решений по повышению эффективности функционирования объектов инженерно-технического обеспечения в условиях развития предприятия.

This article discusses the concept of strategy formation efficiency management engineering support of the industrial enterprise, the system estimates that adequately describe the current economic situation, taking into account market factors, to optimize the processes of management decisions to improve the efficiency of facilities engineering support in the development of enterprise.

Постановка проблеми. Необхідність забезпечення активізації розвитку інноваційних процесів на промислових підприємствах є беззаперечною умовою стійкого розвитку національної економіки нашої країни, що передбачає розробку ефективного механізму управління виробничими процесами на підприємстві. Головна роль у цьому процесі належить інженерно-технічному забезпеченню розвитку підприємства й особливо його дослідно-конструкторським та інженерно-технічним підрозділам, через діяльність яких реалізується функція підготовки виробництва. Як об'єкт стратегічного управління вони відіграють важливу роль в процесі впровадження інновацій, забезпечуючи реалізацію досягнень науки і техніки безпосередньо в нових виробках.

У роботах вітчизняних і зарубіжних науковців питанням, пов'язаним з оцінкою й аналізом діяльності підприємств з упровадження інноваційних процесів, управлінню дослідженнями і розробками приділяється багато уваги. Зокрема ці питання ґрунтовно досліджені в працях Р. Акоффа [1], О.М. Алімова [2], О.І. Амоші [3], В.Н. І.А. Ансоффа [4], Я.Г. Берсуцького [5], І.П.

Булєєва [6], В.М. Геєця, А.В. Гриньова, Л.Ш. Гафта, Г.М. Доброва, П.В. Єгорова, М.М. Лепи [7], Ю.Г. Лисенка, В.Л. Петренко, М.Г. Чумаченка.

Разом з тим, численні питання, пов'язані з оцінкою і аналізом ефективності інженерно-технічного забезпечення розвитку промислових підприємств, що мають свою специфіку, не знайшли ще свого рішення. Виходячи з цього, необхідно детально дослідити процеси вдосконалення управління інженерно-технічним забезпеченням, долучитися до розробки методів і моделей оцінки і аналізу, які б забезпечували підготовку і ухвалення управлінських рішень, спрямованих на формування стратегії управління ефективністю інженерно-технічного забезпечення розвитку промислового підприємства. Усе це визначило актуальність теми дослідження.

Мета статті. Метою дослідження є розробка концепції формування стратегії управління ефективністю інженерно-технічного забезпечення промислового підприємства.

Виклад основного матеріалу. В контексті даного дослідження процес удосконалення методів управління інженерно-технічним забезпеченням промислових підприємств вирішено проводити за такими стратегічними напрямами:

1. Оцінка інженерно-технічного забезпечення промислових підприємств.
2. Аналіз ефективності інженерно-технічного забезпечення промислових підприємств.
3. Регулювання діяльності досліджуваних об'єктів системи інноваційного забезпечення.

Реалізація завдань підвищення ефективності інженерно-технічного забезпечення промислових підприємств за визначеними стратегічними напрямами полягає, по-перше, в об'єктивному вивченні характеру поточної ситуації (позитивний, негативний), та, по-друге, в встановленні та усуненні вихідних джерел, провокуючих виникнення причин негативних тенденцій в інженерно-технічному забезпеченні підприємства.

Ефективність вирішення цього завдання залежить від розробки концептуального підходу до побудови формалізованого механізму управління ефективністю інженерно-технічного забезпечення підприємства, стратегічне впровадження якого, в залежності від ситуації, що склалася, давала можливість здійснювати підготовку і прийняття управлінських рішень в процесі активізації інноваційного розвитку промислового підприємства.

Процедуру побудови економіко-математичної моделі системи оцінки ефективності зведено до використання методів факторного аналізу, що на виході передбачає розробку інтегрального показника ефективності інженерно-технічного забезпечення підприємства.

В розширеному виді побудову інтегрального показника зведено до скорочення ряду приватних критеріїв ефективності інженерно-технічного забезпечення. Перевагою такого підходу є оптимізація процесу стратегічного управління об'єктів інженерно-технічного забезпечення підприємства.

Концепція побудови зазначеного механізму може мати представлення взаємозв'язку наступних інформаційно-функціональних контурів управління:

1. Процес вибору системи оціночних показників ефективності.
2. Побудова та реалізація моделі узагальнюючого показника ефективності.
3. Проведення оцінки та аналізу отриманих результатів, підготовка та прийняття управлінських рішень.

Від ефективності взаємодії кожного з перелічених контурів залежить успіх вирішення наступних стратегічних завдань.

1. Перший етап передбачає скорочення вихідної множини оцінних показників для вирішення поставленої проблеми. Серед найголовніших критеріїв процедури відбору вихідної множини показників на цьому етапі побудови механізму є тільки той факт, що за кількісними та якісними характеристиками цей показник пов'язано з параметрами ефективності інженерно-технічного забезпечення підприємства.

2. Завдання другого етапу зводиться до скорочення вихідної інформації на основі застосування методів теорії розпізнавання образів, що дозволяє провести адекватний відбір сукупності найбільш інформативних оцінних показників, необхідних для проведення факторного аналізу та, за результатами цієї процедури, побудови економіко-математичної моделі узагальнюючого показника ефективності інженерно-технічного забезпечення інноваційних процесів на підприємстві.

3. На даному етапі за результатами використання методів факторного аналізу визначається сукупність чинників, що мають вплив на процес будови економіко-математичної моделі узагальнюючого показника. Вирішальне значення реалізації даного етапу зводиться до врахування особливостей факторного аналізу.

4. Інтерпретація та вибір системи чинників, що мають вплив на ефективність реалізації інженерно-технічного забезпечення промислового підприємства для включення їх значень в модель узагальнюючого показника. Попри отримані кількісні величини впливаючих чинників, враховується їх якісні характеристики, а саме економічний сенс та ступінь відповідності визначеним критеріям та цілям управління ефективністю інженерно-технічного забезпечення підприємства, що має кінцеве вираження в виробництві та реалізації конкурентоспроможної промислової продукції та активізації інноваційних процесів на підприємстві.

5. Побудова економіко-математичної моделі узагальнюючого показника ефективності інженерно-технічного забезпечення промислового підприємства.

6. Розрахунок узагальнюючого показника ефективності. За результатами розрахунку узагальнюючого показника ефективності інженерно-технічного забезпечення промислового підприємства проводиться оцінка управління об'єктами інженерно-технічного забезпечення, як в динаміці, так і в статичі.

7. Підготовка та ухвалення управлінських рішень за результатами проведеного аналізу та оцінки за такими напрямками:

- визначення сили впливу кожного з обраних оцінних показників на ефективність інженерно-технічного забезпечення;
- виявлення та усунення «вузьких місць»;
- визначення характеру тенденцій в управлінні інженерно-технічним забезпеченням підприємства.

Поступове вирішення вище перелічених завдань сприяє підвищенню ефективності інженерно-технічного забезпечення розвитку підприємства.

В основі побудови концепції управління ефективністю діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення підприємства лежить положення, що оскільки основним завданням моделі є адекватний опис досліджуваних об'єктів та формалізація математичних співвідношень сукупність знань і висунутих гіпотез про досліджуване явище, то за результатами проведеного аналізу моделі, мають бути отримані адекватні результати аналізу явищ та процесів, що вивчаються, тобто, використання отриманої економіко-математичної моделі є дієвим інструментом управління, що дозволяє отримати якісно нову інформацію та знання про досліджувані об'єкти, на основі яких виробляються управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності їх діяльності (рис. 1).

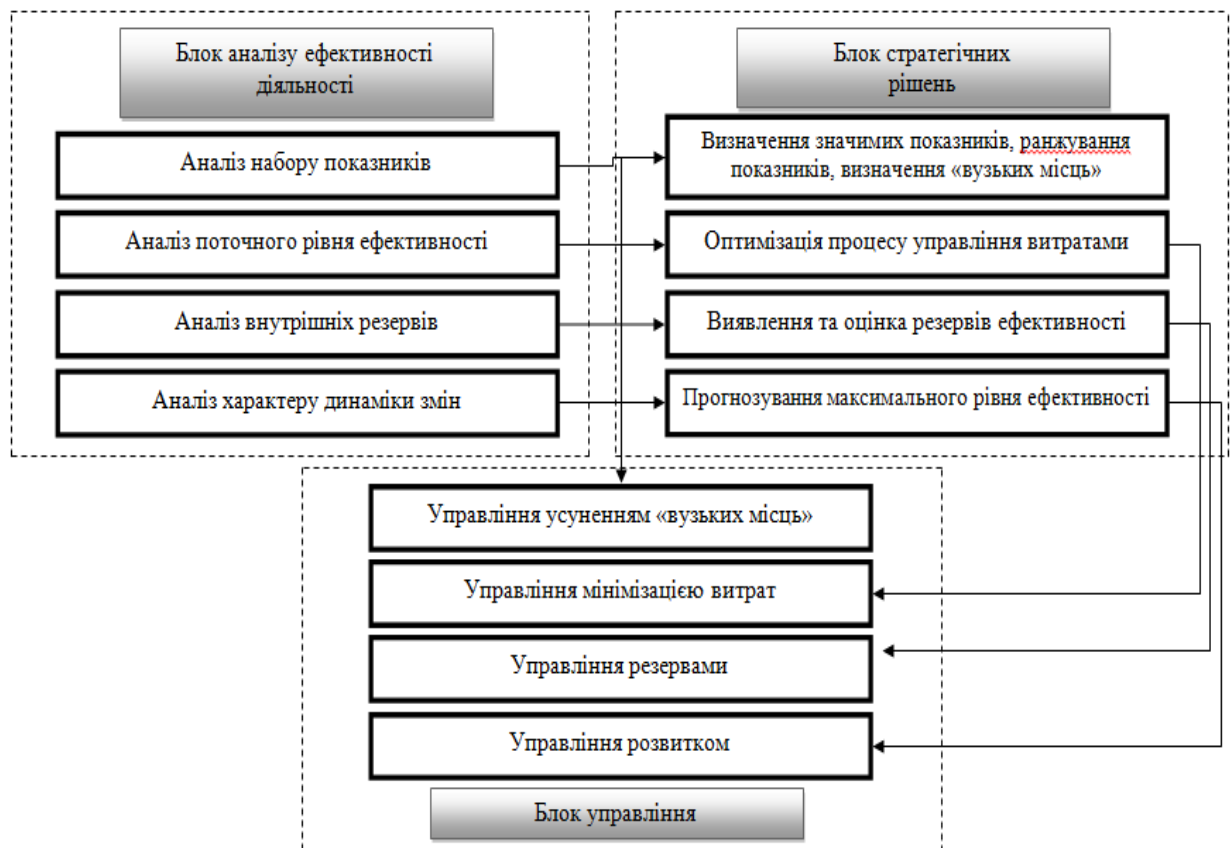

Рис.1 Концептуальна схема формування стратегії управління ефективністю інженерно-технічного забезпечення розвитку промислового підприємства

Відображення елементів концепції формування стратегії управління ефективністю інженерно-технічного забезпечення розвитку промислового підприємства наведено на рис. 2.

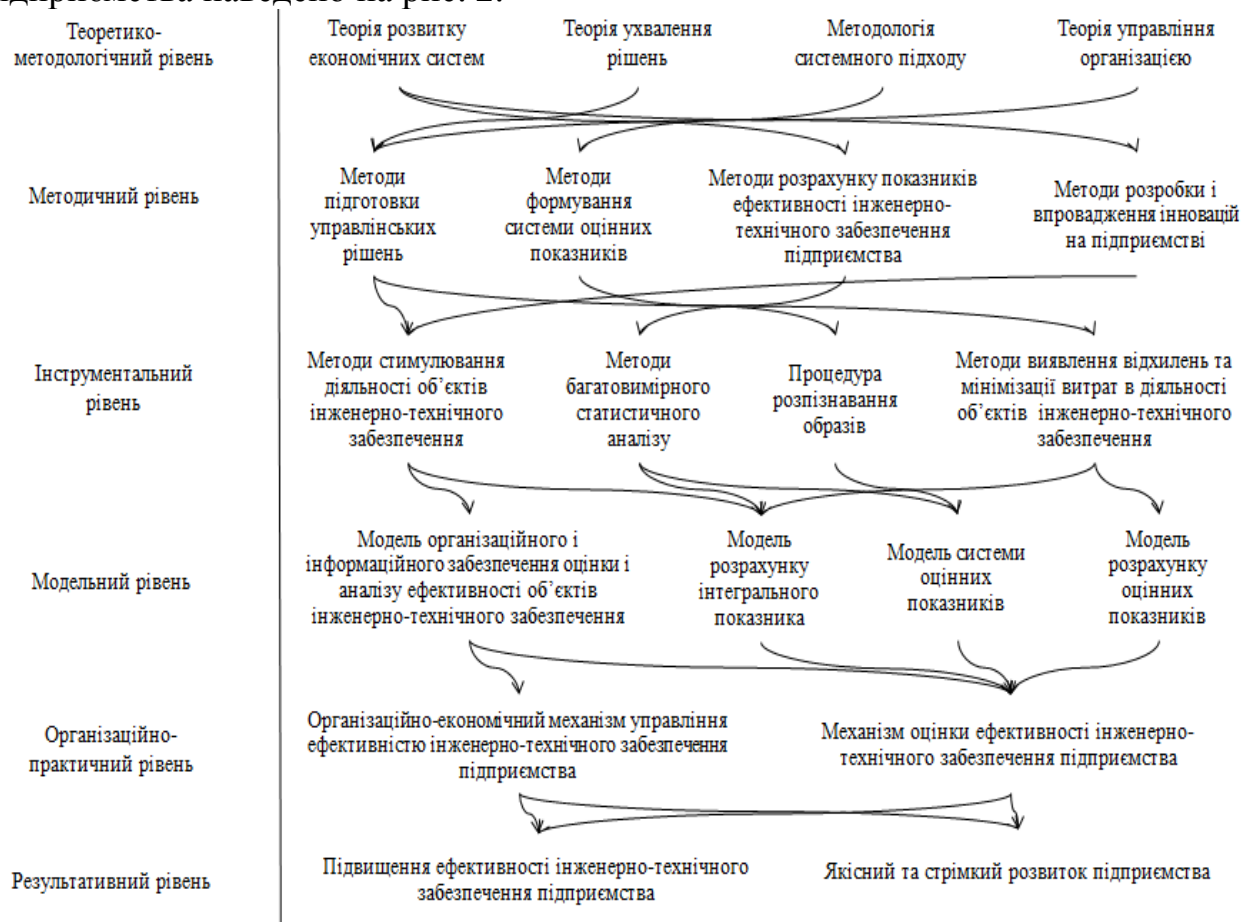

Рис. 2 Відображення елементів концепції формування стратегії управління ефективністю інженерно-технічного забезпечення розвитку промислового підприємства

Як видно на рис.1, інформаційний процес реалізується в трьох послідовних блоках – аналізу діяльності, стратегічних рішень і управління. Структура кожного блоку містить чотири групи вироблення для подальшого розгляду та ухвалення управлінських рішень.

Перша група відповідає за проведення процесу аналізу вихідних оцінних показників ефективності діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення підприємства, визначення їх кількісної значущості з метою пошуку найоптимальніших серед можливих альтернативних варіантів усунення «вузьких місць» в діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення підприємства.

Друга група відповідає за проведення аналізу, що спрямований на підготовку управлінських рішень щодо розширення можливостей мінімізації сукупних витрат в процесі діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення підприємства.

У третій групі в результаті проведення пошуку максимального значення показника ефективності діяльності об'єктів інженерно-технічного

забезпечення визначаються резерви, що за своєю сутністю є різницею між максимально можливими та поточними значеннями показників. Далі реалізується процес управління виявленими резервами.

Завданням четвертої групи є дослідження характеру динаміки змін в процесі функціонування діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення, визначення прогнозних значень вихідної кількості показників і у загальноювального показника ефективності та здійснюється управління тенденціями розвитку діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення підприємства.

Безумовно, всі групи організаційно та інформаційно взаємодіють між собою в процесі аналізу і підготовки та ухвалення управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності об'єктів інженерно-технічного забезпечення. Ця взаємодія здійснюється через горизонтальні зв'язки, які враховують процеси, що відбуваються в кожній з перелічених груп і надають інформацію щодо коректуючих дій при виробленні управлінських рішень по всьому комплексу даних процесів.

Висновки. Для оптимізації процесів підготовки управлінських рішень з підвищення ефективності функціонування об'єктів інженерно-технічного забезпечення в умовах розвитку підприємства запропоновано концепцію формування стратегії управління ефективністю інженерно-технічного забезпечення промислового підприємства, шляхом обґрунтування циклів «наука-проекування-виробництво», що беруть участь в його реалізації та розробки системи оцінних показників, які адекватно описують поточний економічний стан із урахованням ринкових чинників.

Література

1. Акофф Р. Планирование будущего корпорации / Р. Акофф. – М.: Прогресс, 1985. – 326 с.
2. Алымов А. Н. Стратегия структурной перестройки промышленности / А. Н. Алымов, Н. П. Гончарова, В. Н. Емченко и др. – К. : Ин-т экономики НАНУ, 2009. – 196 с.
3. Амоша О.І. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та їх рішення / О.І. Амоша // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 28-32.
4. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М. : Экономика, 2009. – 519 с.
5. Берсуцкий Я. Г. Модели и алгоритмы принятия управленческих решений / Я. Г. Берсуцкий, Н. Н. Лепа, Н. Г. Гузь и др. – Донецк : ИЭП НАН Украины, 2008. – 307 с.
6. Булеев И. П. Предприятие в системе общественных отношений : институциональный аспект : [монография] / И. П. Булеев ; НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти. – Донецк, 2006. – 424 с.
7. Лепа Н. Н. Методы и модели стратегического управления предприятием / Н. Н. Лепа ; НАН Украины. Ин-т экономики промышленности. – Донецк : ООО "Юго-Восток Лтд", 2002. – 186 с.